Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2023, sp. zn. 23 Cdo 101/2023, ECLI:CZ:NS:2023:23.CDO.101.2023.1

Číslo: 57/2024

Právní věta:

Plnění dlužníka v postavení spotřebitele na poskytnutou jistinu v době přiměřené jeho možnostem dle zvláštní úpravy § 87 zákona o spotřebitelském úvěru nenaplňuje důvody uznání dluhu, se kterými § 639 o. z. spojuje přerušení a běh nové desetileté promlčecí lhůty.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 20.09.2023

Spisová značka: 23 Cdo 101/2023

Číslo rozhodnutí: 57

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Promlčení, Spotřebitel, Uznání dluhu, Započtení

Předpisy: § 1982 o. z.
§ 2053 o. z.
§ 2054 odst. 2 o. z.
§ 639 o. z.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalovaného zrušil rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 31. 8. 2022, sp. zn. 25 Co 174/2022, věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

I.
Dosavadní průběh řízení

1. Okresní soud v Sokolově (dále jen „soud prvního stupně“) rozhodoval o žalobě, kterou se žalobkyně po žalovaném domáhala zaplacení částky 43.963,90 Kč s příslušenstvím z úvěrové smlouvy uzavřené mezi žalovaným a právní předchůdkyní žalobkyně – společností P. F. s.r.o. dne 8. 8. 2018.

2. Soud prvního stupně rozsudkem ze dne 24. 3. 2022, č. j. 42 C 14/2022-71, uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni částku 7.251 Kč s příslušenstvím (výrok I.), zamítl žalobu co do částky 36.712,9 Kč, kapitalizovaného úroku z prodlení ve výši 4.871,54 Kč, kapitalizovaného úroku ve výši 7.695,9 Kč, úroku z prodlení ve výši 10 % ročně z částky 23.174,26 Kč od 19. 12. 2020 do zaplacení,

úroku z prodlení ve výši 10 % ročně z částky 7.251 Kč od 19. 12. 2020 do 22. 10. 2021, úroku z prodlení ve výši 1,5 % z částky 7.251 Kč od 23. 10. 2021 do zaplacení a dále úroku ve výši 29 % ročně z částky 30.425,26 Kč od 19. 12. 2020 do zaplacení (výrok II.), a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok III.).

3. Soud prvního stupně přitom vyšel z toho, že:

a) Dne 8. 8. 2018 podepsal žalovaný a předchůdkyně žalobkyně smlouvu nazvanou „Smlouva o půjčce“ (dále jen „Smlouva č. 1“). Na základě uzavřené Smlouvy č. 1 poskytla předchůdkyně žalobkyně žalovanému peněžní prostředky ve výši 55.000 Kč.

b) Žalovaný se ve Smlouvě zavázal zaplatit předchůdkyni žalobkyně souhrnný poplatek ve výši 39.395 Kč, který je složen z kapitalizovaného úroku v částce 13.479 Kč se sazbou 29 % ročně, částky za zpracování, doručení, administrativní činnost a flexibilní splácení ve výši 18.243 Kč a částky za vedení zákaznického účtu ve výši 7.673 Kč.

c) Celkovou částku 94.395 Kč odpovídající součtu poskytnuté jistiny spotřebitelského úvěru a souhrnného poplatku se žalovaný ve Smlouvě č. 1 zavázal uhradit v hotovosti v 18 měsíčních splátkách po 5.245 Kč, poslední splátka ve výši 5.230 Kč.

d) Žalovaný oproti vyplacené částce 55.000 Kč před podáním žaloby uhradil částku 47.749 Kč. Žalovaný na dluh naposledy plnil 18. 3. 2019.

e) Soud prvního stupně měl též za prokázané, že mezi žalovaným a právní předchůdkyní žalobkyně byla rovněž uzavřena smlouva, na základě které byl žalovanému poskytnut úvěr ve výši 10.000 Kč (dále jen „Smlouva č. 2“), na kterou žalovaný uhradil částku 17.251 Kč dne 21. 8. 2015.

f) Dne 2. 4. 2020 oznámil žalovaný předchůdkyni žalobkyně jednostranné započtení pohledávky jako přeplatku ze Smlouvy č. 2 v částce 7.251 Kč oproti pohledávce předchůdkyně žalobkyně za žalovaným jako nedoplatku žalovaného ze Smlouvy č. 1 ve shodné výši.

4. Soud prvního stupně věc posoudil s odkazem na § 588, § 1813, § 1879, § 1970, § 1982, § 1989, § 2054, § 2390 a § 2993 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále také jako „o. z.“), a § 86 a 87 zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru. Dospěl k závěru, že žalobkyně má právo na vrácení pouze dosud neuhrazené jistiny v částce 7.251 Kč, neboť smlouva č. 1 je absolutně neplatným právním jednáním, kdy právní předchůdkyně žalobkyně nesplnila povinnost uloženou jí v rámci ustanovení § 86 zákona o spotřebitelském úvěru, neboť soudu netvrdila a nedoložila, jakým způsobem a s jakým výsledkem prověřila úvěruschopnost žalovaného před poskytnutím spotřebitelského úvěru.

5. Poskytnutí peněžních prostředků žalovanému ve výši 55.000 Kč, s ohledem na neplatnost smlouvy č. 1, posoudil soud prvního stupně jako bezdůvodné obohacení podle § 2991 odst. 1 o. z. Z provedeného dokazování přitom vyplývá, že předchůdkyně žalobkyně vyplatila žalovanému částku ve výši 55.000 Kč, žalovaný před podáním žaloby uhradil předchůdkyni žalobkyně částku 47.749 Kč, rozdíl mezi těmito částkami, tedy částku ve výši 7.251 Kč soud posoudil jakožto bezdůvodné obohacení. V této části tedy soud žalobě vyhověl.

6. Dále soud prvního stupně uvedl, že pohledávka žalobkyně na vydání neuhrazené části bezdůvodného obohacení ve výši 7.251 Kč není promlčena. Splatnost pohledávky z bezdůvodného obohacení není zákonem stanovena, přednost má dohoda o splácení bezdůvodného obohacení. I přes neplatnost smlouvy č. 1 je z chování žalovaného po uzavření smlouvy evidentní, že akceptoval termíny jednotlivých splátek, a to minimálně do 18. 3. 2019, kdy se snažil hradit dlužnou částku v

termínech měsíčních splátek, a nelze tedy než uzavřít, že dohoda (ať už byla uzavřena jakoukoliv formou, tedy i konkludentně) ohledně splácení dlužné částky mezi účastníky existovala a trvala až do března 2019, resp. poslední úhrada byla ze strany žalovaného provedena dne 31. 12. 2019. Tříletá promlčení lhůta (dle ustanovení § 629 odst. 1 o. z.) tedy od března 2019 do podání žaloby neuplynula.

7. Soud prvního stupně se neztotožnil s argumentací žalobkyně, že postupným hrazením na smlouvu č. 1 v letech 2018 a 2019 došlo k uznání dluhu podle § 2054 odst. 2 o. z. Z okolností hrazení splátek nelze dovodit, že by žalovaný uznal nad rámec jistiny i povinnost k úhradě souhrnného poplatku, když veškeré splátky, které žalovaný hradil, nepřesáhly jistinu ze dvou poskytnutých smluv o zápůjčce, tj. částku 65.000 Kč.

8. Ve zbytku soud žalobu zamítl, neboť jakékoliv další nároky uplatněné žalobkyní vycházejí ze smlouvy, která nebyla platně uzavřena.

9. Soud prvního stupně shledal neplatnou i smlouvu č. 2, a to ze shodných důvodů jako smlouvu č. 1. K úhradě poslední splátky na smlouvu č. 2 došlo dne 21. 8. 2015 a v době od 22. 8. 2015 do 2. 4. 2020 (resp. 6. 4. 2020 – viz doručenka) nedošlo ze strany žalovaného k uplatnění nároku na vydání bezdůvodného obohacení v částce 7.251 Kč a jeho nárok je tak promlčen.

10. K námitce započtení přeplatku ze smlouvy č. 2 soud prvního stupně uvedl, že pohledávka žalovaného z přeplatku na smlouvu č. 2 byla způsobilá k započtení v období od 22. 8. 2015 do 22. 8. 2018, v rámci kterého mohl žalovaný požadovat vydání bezdůvodného obohacení od předchůdkyně žalobkyně. Pohledávka žalobkyně za žalovaným z nedoplatku na smlouvu č. 1 byla splatná, a tedy způsobilá k započtení, až nejdříve od března 2019, kdy žalovaný přestal hradit splátky dle dohody účastníků. Výše uvedené pohledávky se tedy nesetkaly, aniž by jedna z nich nebyla již promlčena. Zápočet provedený žalovaným je tedy neplatný a neúčinný.

11. K odvolání žalovaného Krajský soud v Plzni (dále jen „odvolací soud“) rozsudkem ze dne 31. 8. 2022, č. j. 25 Co 174/2022-97, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. a III. (první výrok) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (druhý výrok).

12. Odvolací soud se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně o tom, že pohledávka žalobkyně není promlčena, avšak z jiných důvodů než soud prvního stupně. Žalovaný na dluh ze smlouvy č. 1 plnil, plnění však neposkytoval v termínech a částkách dohodnutých ve smlouvě, a dohoda o splátkách uzavřená jinak než v neplatné smlouvě o zápůjčce nebyla tvrzena ani prokazována. Nebylo tedy možno uzavřít, že by právní předchůdkyně žalobkyně a žalovaný uzavřeli samostatnou dohodu o splátkách.

13. Odvolací soud uvedl, že žalovaný na dluh ze smlouvy postupně plnil a každým plněním uznal právo (právní předchůdkyně) žalobkyně na plnění podle § 2054 odst. 2 o. z. Z provedeného dokazování a ostatně ani ze skutkových tvrzení stran nevyplynulo, že by částečné plnění na dluh bylo doprovázeno takovými okolnostmi, z nichž by bylo možno usuzovat, že žalovaný zbytek práva na zaplacení poskytnuté jistiny neuznává. Částečným plněním evidentně uznal nárok na plnění ve výši jistiny podle smlouvy č. 1 ve smyslu § 2054 odst. 2 o. z.

14. Při částečném plnění na dluh s účinky uznání § 2054 odst. 2 obč. zák. není podmínkou, aby byla dlužníkovi známa správná právní kvalifikace dluhu, na který plní. I když dlužník poskytuje plnění na dluh z neplatné smlouvy, tak tím uznává věřitelovo právo na plnění, a to bez ohledu na právní kvalifikaci plněného závazku. V daném případě částečným plněním na dluh z neplatné smlouvy č. 1 došlo nepochybně k uznání práva žalobkyně na plnění, které odvolací soud následně po právní stránce kvalifikoval jako nárok na vydání bezdůvodného obohacení podle § 2993 o. z.

15. Právní předchůdkyně žalobkyně poskytla žalovanému peněžní prostředky na základě neplatné smlouvy dne 8. 8. 2018 a mohla žalovaného vyzvat k jejich vrácení již dne 9. 8. 2018. Od tohoto dne započala svůj běh subjektivní promlčecí lhůta podle § 629 o. z., zatímco objektivní desetiletá promlčecí lhůta podle § 638 o. z. započala svůj běh již v den vzniku bezdůvodného obohacení, tedy dne 8. 8. 2018. Bez účinného uznání dluhu by jako první uplynula subjektivní promlčecí lhůta podle § 629 o. z., ta však byla přetržena částečným plněním ze strany žalovaného. Žalovaný na dluh naposledy plnil 18. 3. 2019, v tuto dobu jeho dluh ještě nebyl promlčen, a od uvedeného dne v důsledku uznání dluhu částečným plněním běžela nová desetiletá promlčecí lhůta podle § 639 o. z. Žalobcův nárok tedy při podání žaloby dne 30. 11. 2021 dle odvolacího soudu nebyl promlčen, neboť v tu dobu ještě neuplynula promlčecí lhůta ani podle § 639 o. z., ani podle § 638 o. z.

16. Odvolací soud uvedl, že jednostranný zápočet žalovaného ze dne 2. 4. 2020 vycházel z předpokládané neplatnosti smlouvy o půjčce č. 2, v jejímž důsledku měl žalovanému vzniknout přeplatek ve výši 7.251 Kč. Obsah této smlouvy v řízení nebyl prokazován, a nebylo tedy možno závazně posoudit její platnost, nicméně závěr o její platnosti, resp. o existenci nároku žalovaného na vydání bezdůvodného obohacení z této smlouvy byl pro rozhodnutí ve věci v podstatě irelevantní s ohledem na úspěšně vznesenou námitku promlčení tohoto nároku.

17. Podle karty splátek ke smlouvě č. 2 měl žalovaný za poskytnuté peněžní prostředky ve výši 10.000 Kč vrátit celkem částku 17.251 Kč a tuto povinnost splnil ke dni 21. 8. 2015. Případný přeplatek mu vznikl (mohl vzniknout) splátkami uhrazenými v období od 18. 4. 2015 do 21. 8. 2015, kdy již plnil nad rámec částky 10.000 Kč. Za předpokladu, že uvedená smlouva byla skutečně neplatná, by v tomto období žalovanému vznikalo bezdůvodné obohacení, o jehož vydání by mohl žádat vždy následující den po poskytnutí splátek ve smyslu 1958 odst. 2 o. z., od kdy by počala svůj běh tříletá promlčecí lhůta pro uplatnění tohoto nároku podle § 619, § 621 a § 629 o. z. Pokud by tedy měl žalovaný právo na vydání bezdůvodného obohacení na základě plnění neplatné smlouvy č. 2, pak by se tento nárok promlčel nejpozději dne 21. 8. 2018, a ke dni provedení zápočtu dne 2. 4. 2020 již byl promlčen. Zápočet tedy nemohl způsobit zamýšlené účinky podle § 1989 odst. l o. z.

18. Odvolací soud na tomto základě rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. jako věcně správný potvrdil.

II.
Dovolání a vyjádření k němu

19. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný (dále též „dovolatel“) dovolání s tím, že je považuje za přípustné ve smyslu § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), neboť napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, a dále závisí na vyřešení otázek hmotného práva, které v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny. Dovolatel odkazuje na závěry vyjádřené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2018, sp. zn. 28 Cdo 5089/2017.

20. V konkrétnosti předkládá právní otázku: „zda je možné konkludentně uznat nedluh, kdy však dlužník o neexistenci dluhu neví a plní naopak neexistující závazek z absolutně neplatné smlouvy, tedy plní věřiteli závazek ze smlouvy, tedy zcela jinou částku a ze zcela jiného právního důvodu.“

21. Dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) spatřuje dovolatel v nesprávné aplikaci § 2054 odst. 2 o. z. ve věci zde vedené a sporuje závěr, dle kterého by plnění dlužníka související s absolutně neplatnou smlouvou mohlo být považováno za uznání dluhu.

22. Dovolatel je přesvědčen, že nemohl uznat nárok na vydání bezdůvodného obohacení, neboť pro

platné uznání dluhu by musel vědět, že plní na neexistující závazek. Z okolností případu však vyplývá, že plnil na dle jeho přesvědčení existující závazek ze smlouvy, a tudíž nemohl uznat neexistující závazek z neplatné smlouvy, který samozřejmě uznat nelze.

23. Dovolatel navrhuje, aby dovolací soud změnil napadené rozhodnutí odvolacího soudu tak, že bude žaloba v plném rozsahu zamítnuta, popřípadě aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

24. K obsahu dalších podání, jež dovolatel učinil po uplynutí lhůty k podání dovolání (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), dovolací soud odkazuje na závěry vyslovené v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 5. 2019, sp. zn. 28 Cdo 4218/2017, ve kterém mimo jiné dovolací soud uvádí, že doplnil-li dovolatel své dovolání po uplynutí dovolací lhůty tak, že jiným způsobem vyložil (třebaže své dovolání „jen“ dovysvětlil), v čem spočívá nesprávnost napadeného právního posouzení, nelze k jeho podání vůbec přihlížet. Ostatně opačný závěr by vedl k tomu, že někteří účastníci by byli zvýhodnění delší lhůtou k „upřesňování“ dovolacích důvodů (přičemž hranice mezi upřesněním bez obsahové změny dovolání a doplněním je jen stěží poznatelná) díky nahodilé skutečnosti, jakou je délka doby od podání dovolání do rozhodnutí o tomto dovolání. Také Ústavní soud „nepovažuje za nezbytné, aby Nejvyšší soud měl za povinnost (v některých případech velmi složitě) u každé z námitek porovnávat, zda jde o ‚novou‘ námitku, či nikoliv, zvlášť jestliže občanský soudní řád vcelku jasně stanovuje pravidlo (v němž se prosazuje princip právní jistoty), že dovolání musí být podáno ‚kompletní‘ v zákonem stanovené lhůtě, jejíž délka je ostatně pro tento účel více než dostatečná“ (srov. nález Ústavního soudu ze dne 27. 11. 2018, sp. zn. III. ÚS 647/15, bod 20 odůvodnění).

25. Žalobkyně se k dovolání vyjádřila v tom smyslu, že s dovoláním nesouhlasí. Odkazuje na závěry obsažené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 2014, sp. zn. 23 Cdo 405/2013, či usnesení ze dne 19. 1. 2016, sp. zn. 23 Cdo 2914/2015.

26. Dovozuje, že žalovaný uhradil po poskytnutí peněžních prostředků částku celkem 47.749 Kč. Je evidentní, že žalovaný hradil na jistinu poskytnuté zápůjčky, když žalovaný nehradil řádně a včas dle splátkového kalendáře uvedeného ve smlouvě o zápůjčce. Je nutné zdůraznit, že žalovaný věděl, jaký dluh právní předchůdkyni žalobkyně, popř. žalobkyni hradí, přičemž je bez právních účinků, zda žalovaný hradil na poskytnutou zápůjčku na základě uzavřené smlouvy o zápůjčce ze dne 8. 8. 2018, nebo na bezdůvodné obohacení vzniklé v souvislosti s poskytnutím peněžních prostředků na základě podepsané smlouvy o zápůjčce ze dne 8. 8. 2018.

27. S ohledem na výše uvedené žalobkyně navrhuje, aby dovolací soud dovolání žalovaného odmítl, popř. zamítl a přiznal žalobkyni právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

III.
Přípustnost dovolání

28. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) se po zjištění, že dovolání bylo podáno řádně a včas, osobou k tomu oprávněnou a řádně zastoupenou advokátem (§ 240 odst. 1 a § 241 odst. 1 o. s. ř.), zabýval přípustností dovolání.

29. Podle ustanovení § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

30. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť v rozhodovací praxi dovolacího soudu doposud nebyla řešena otázka, zda má plnění dlužníka dle § 87 odst. 1, věta třetí, zákona o spotřebitelském úvěru účinky konkludentního uznání dluhu ve smyslu § 639 o. z.

IV.
Důvodnost dovolání

31. Nesprávným právním posouzením věci je omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav. O mylnou aplikaci se jedná, jestliže soud použil jiný právní předpis, než který měl správně použít, nebo aplikoval sice správný právní předpis, ale nesprávně jej vyložil, popř. jestliže ze skutkových zjištění vyvodil nesprávné právní závěry. Právní posouzení je rovněž nesprávné, není-li úplné, tj. učinil-li soud právní závěr, aniž při jeho utváření zohlednil všechny relevantní skutečnosti.

32. Dovolání je též důvodné.

Rozhodná právní úprava

33. Podle § 639 o. z. uznal-li dlužník svůj dluh, promlčí se právo za deset let ode dne, kdy k uznání dluhu došlo. Určí-li však dlužník v uznání i dobu, do které splní, promlčí se právo za deset let od posledního dne určené doby.

34. Podle § 2053 o. z. uzná-li někdo svůj dluh co do důvodu i výše prohlášením učiněným v písemné formě, má se za to, že dluh v rozsahu uznání v době uznání trvá.

35. Podle § 2054 odst. 2 o. z. plní-li dlužník dluh zčásti, má částečné plnění účinky uznání zbytku dluhu, lze-li z okolností usoudit, že tímto plněním dlužník uznal i zbytek dluhu.

36. Podle § 1982 o. z. dluží-li si strany vzájemně plnění stejného druhu, může každá z nich prohlásit vůči druhé straně, že svoji pohledávku započítává proti pohledávce druhé strany. K započtení lze přistoupit, jakmile straně vznikne právo požadovat uspokojení vlastní pohledávky a plnit svůj vlastní dluh (odst. 1). Započtením se obě pohledávky ruší v rozsahu, v jakém se vzájemně kryjí; nekryjí-li se zcela, započte se pohledávka obdobně jako při splnění. Tyto účinky nastávají k okamžiku, kdy se obě pohledávky staly způsobilými k započtení (odst. 2).

37. Podle § 1989 odst. 1 o. z. promlčení pohledávky započtení nebrání, nastalo-li po době, kdy se pohledávky staly způsobilými k započtení.

38. Podle § 87 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, ve znění účinném do 28. 5. 2022, platilo, že poskytne-li poskytovatel spotřebiteli spotřebitelský úvěr v rozporu s § 86 odst. 1 větou druhou, je smlouva neplatná. Spotřebitel může uplatnit námitku neplatnosti v tříleté promlčecí lhůtě běžící ode dne uzavření smlouvy. Spotřebitel je povinen vrátit poskytnutou jistinu spotřebitelského úvěru v době přiměřené jeho možnostem.

39. Podle § 87 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, ve znění účinném od 29. 5. 2022, platí, že poskytne-li poskytovatel spotřebiteli spotřebitelský úvěr v rozporu s § 86 odst. 1 větou druhou, je smlouva neplatná. Soud k neplatnosti přihlédne i bez návrhu. Spotřebitel je povinen vrátit poskytnutou jistinu spotřebitelského úvěru v době přiměřené jeho možnostem.

40. Podle § 87 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, ve znění účinném od 1. 12. 2016, shodně i po 29. 5. 2022, pak je-li spor o to, jaká je doba odpovídající možnostem spotřebitele podle odstavce 1, určí tuto dobu na návrh některé ze smluvních stran soud podle možností spotřebitele a v zájmu spravedlivého uspořádání práv a povinností smluvních stran s přihlédnutím k příjmu spotřebitele a jeho celkovým sociálním a majetkovým poměrům.

41. Podle § 323 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“), platilo, že uzná-li někdo písemně svůj určitý závazek, má se za to, že v uznaném rozsahu tento závazek trvá v době uznání. Tyto účinky nastávají i v případě, kdy pohledávka věřitele byla v době uznání již promlčena (odstavec 1). Za uznání nepromlčeného závazku se považují i právní úkony uvedené v § 407 odst. 2 a 3 (odstavec 2).

42. Podle § 407 obch. zák. uzná-li dlužník písemně svůj závazek, běží nová čtyřletá promlčecí doba od tohoto uznání. Týká-li se uznání pouze části závazku, běží nová promlčecí doba ohledně této části (odstavec 1). Placení úroků se považuje za uznání závazku ohledně částky, z níž se úroky platí (odstavec 2). Plní-li dlužník částečně svůj závazek, má toto plnění účinky uznání zbytku dluhu, jestliže lze usuzovat, že plněním dlužník uznává i zbytek závazku (odstavec 3). Účinky uznání závazku způsobem uvedeným v odstavci 1 nastávají i v případě, kdy jemu odpovídající právo bylo v době uznání již promlčeno (odstavec 4).

Dosavadní judikaturní závěry

43. V poměrech právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 Nejvyšší soud dovodil, že pravidlo § 407 odst. 3 obch. zák. spojuje za stanovených předpokladů účinky uznání zbytku dluhu pouze s plněním částečným, nikoli dílčím (tedy plněním ve splátkách). Plnění částečné a plnění dílčí jsou dva odlišné pojmy. Na rozdíl mezi nimi již Nejvyšší soud poukázal a vysvětlil ho v rozsudku ze dne 29. 10. 2002, sp. zn. 29 Odo 847/2001, uveřejněném pod číslem 36/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. O plnění částečné jde tehdy, jestliže dlužník poskytne věřiteli na plnění svého závazku pouze část předmětu plnění (například v případě peněžitého plnění nezaplatí celou fakturovanou částku, nýbrž pouze její část), aniž by z dohody stran, z právního předpisu nebo z rozhodnutí soudu (či jiného státního orgánu) rozdělení na takové části vyplývalo. Takovou povahu nemá dílčí plnění, o něž se jedná v případě, kdy závazek je podle dohody stran, ze zákona nebo z rozhodnutí soudu (či jiného státního orgánu) rozdělen na několik relativně samostatných, zřetelně oddělených plnění, která samostatně (většinou postupně) dospívají (například plnění dluhu sjednané ve splátkách) (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 3. 2010, sp. zn. 32 Cdo 1008/2009, či ze dne 11. 6. 2022, sp. zn. 23 Cdo 987/2019, nebo usnesení ze dne 30. 8. 2016, sp. zn. 32 Cdo 4930/2015, či ze dne 25. 8. 2020, sp. zn. 32 Cdo 1108/2020).

44. Dovolací soud se k otázce účinku uznání dluhu jeho splněním vyjádřil v rozsudku ze dne 30. 7. 2003, sp. zn. 32 Odo 861/2001, v němž mimo jiné řešil, zda zaplacením faktur za zboží, které nebylo dodáno, došlo k uznání závazku podle § 407 odst. 3 obch. zák. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že § 407 odst. 3 obch. zák. s jiným než částečným plněním vznik uznání zbytku dluhu nespojuje.

45. V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 2. 1. 2023, sp. zn. 33 Cdo 1746/2022, pak dovolací soud dovodil, že vzhledem k tomu, že § 2054 odst. 2 o. z. vychází z § 407 odst. 3 obch. zák., je tato judikatura aplikovatelná i v poměrech právní úpravy platné a účinné po 1. 1. 2014.

46. K otázce posouzení okolností, z nichž lze usoudit, zda částečným plněním uznal dlužník zbytek dluhu, dovolací soud v poměrech právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 dále dovozoval, že k uznání závazku podle § 407 odst. 3 obch. zák. nepostačuje, že dlužník částečně plní svůj závazek, ale musí být splněna i druhá podmínka, že k částečnému plnění došlo za takových okolností, že lze v konkrétním případě usuzovat na to, že dlužník jeho poskytnutím uznává i zbytek závazku (srovnej např. rozsudek ze dne 24. 2. 2009, sp. zn. 23 Cdo 4777/2008). Při hodnocení toho, zda lze usuzovat, že plněním dlužník uznává i zbytek závazku, je třeba vycházet z celkového jednání dlužníka. Ustanovení § 407 odst. 3 obch. zák. totiž neukládá dlužníkovi, zda a kdy má projevit či jinak vyjádřit vůči věřiteli svůj nesouhlas s výší celkové pohledávky (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 23 Cdo 1336/2010).

47. K závěru o tom, že není naplněna druhá podmínka § 407 odst. 3 obch. zák., nemusí vést pouze skutečnost, že dlužník zbytek závazku po částečném plnění výslovně odmítl, postačí také, pokud z celkového jednání dlužníka vyplývá, že nehodlá hradit celý dluh. Dlužník není povinen sdělovat věřiteli, že se jedná pouze o dílčí platby a že nehodlá zbytek dluhu doplatit, jestliže dal již předtím jasně najevo, že zbytek dluhu neuznává, a z okolností předcházejících hrazení dluhu a z jednání dlužníka muselo být věřiteli jasné, že dlužník nehodlá celkový dluh uhradit (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 23 Cdo 1336/2010, a ze dne 5. 12. 2018, sp. zn. 32 Cdo 2402/2018).

48. Současně však bylo dovozováno, že dlužník uznal zbytek dluhu, plnil-li částečně svůj dluh vůči věřiteli za situace, kdy před tímto plněním nebo později nezpochybnil celkovou výši dluhu, ani případně nevytkl vady plnění (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2016, sp. zn. 23 Cdo 2914/2015. Plnění třetí osoby na část dluhu dlužníka se považuje za uznání závazku dlužníka, jestliže bylo učiněno s jeho souhlasem a dlužník nedal najevo, že ve zbývajícím rozsahu pohledávku věřitele zpochybňuje (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 2014, sp. zn. 23 Cdo 405/2013).

49. Dovolací soud dále v rozsudku ze dne 21. 2. 2014, sp. zn. 23 Cdo 405/2013, uzavřel, že skutečnost, že smlouva je shledána neplatnou, nemůže nic měnit na tom, že bylo uznáno právo věřitele na plnění (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2007, sp. zn. 33 Odo 493/2005, který řešil otázku uznání závazku ve vztahu k bezdůvodnému obohacení za situace uznání závazku z neplatné smlouvy). Uznání závazku z neplatné smlouvy je tedy třeba brát v úvahu i při posouzení nároku z titulu bezdůvodného obohacení (shodně srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2015, sp. zn. 29 Cdo 3902/2012).

50. K důvodům přetržení promlčecí lhůty ve smyslu § 639 o. z. v případě konkludentního uznání dluhu se pak dovolací soud v poměrech právní úpravy platné a účinné po 1. 1. 2014 vyjádřil zejména v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. 7. 2021, sp. zn. 23 Cdo 3752/2019, uveřejněném pod číslem 69/2022 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 69/2022“). Zde Nejvyšší soud blíže vyložil a odůvodnil závěr, dle kterého jestliže věřitel uplatnil právo u orgánu veřejné moci (§ 648 o. z.), pak tím je dlužník upomenut (varován), že věřitel hodlá své právo prosadit. Zájem dlužníka proto zákonitě ustupuje do pozadí. Na ustanovení § 639 o. z. lze v tomto ohledu nazírat touž optikou: nikoliv jednání věřitele (tj. věřitelova upomínka), nýbrž chování dlužníka, kterým dává věřiteli najevo, že si je vědom existence svého dluhu, je rozhodujícím důvodem pro přerušení a běh nové, desetileté promlčecí lhůty. Oproti ustanovení § 648 o. z. tak varování nepřichází od věřitele, nýbrž dlužník „upomíná“ sám sebe. Promítnuto do poměrů § 639 o. z. to znamená, že z jednání dlužníka, jež má být kvalifikováno jako uznání dluhu, musí plynout, že si je existence dluhu vědom a současně, že od něj lze v budoucnu očekávat plnění. Zda lze v daném jednání dlužníka seznat obojí, je třeba posuzovat z horizontu věřitele a za podmínek § 556 a § 6 odst. 1 o. z. se tázat, zda za daných okolností by osoba v postavení toho, jemuž je projev vůle určen (tj. věřitele), chování dlužníka rozuměla tak, že si je dluhu vědom a lze od něj v budoucnu očekávat plnění. Tak tomu je nepochybně v případě, když dlužník učiní písemné uznání dluhu dle § 2053 o. z. bez dalšího, neboť projevuje vůli, že dluh uznává co do důvodu i výše. S ohledem na princip poctivosti je ve věřiteli vyvolána důvěra, že může v budoucnu od dlužníka očekávat plnění. Písemnému uznání dluhu nelze totiž rozumět tak, že dlužník staví najisto svoji povinnost a současně se k plnění v budoucnu necítí být povinen; šlo by o mentální rezervaci, k níž nelze přihlížet. Totéž platí *mutatis mutandis* pro případy upravené v § 2054 odst. 1 a 2 o. z., neboť od toho, kdo plní na část dluhu či jen na úroky bez dalšího, lze důvodně očekávat, že bude plnit i v budoucnu.

51. Rozhodovací praxe dovolacího soudu je též ustálena v závěru, že úsudek o existenci konkludentně projevené vůle účastníků je třeba založit na úvaze vycházející z toho, co zjištěné vnější skutkové okolnosti v právních vztazích obvykle znamenají. Z hlediska závěru o obsahu projevené vůle

není podstatná tzv. mentální rezervace jednajícího účastníka, tedy zda účastník při projevování vůle sledoval jiný cíl, než který ve skutečnosti projevil, významný není ani motiv, či pohnutka, tj. vzdálenější předpoklady a představy, z nichž jednající vychází. Podstatné je pouze to, co lze objektivními hledisky hodnotit, tedy jakou vůli účastník ve skutečnosti projevil (srov. například rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2004, sp. zn. 21 Cdo 1299/2004, ze dne 17. 10. 2012, sp. zn. 22 Cdo 498/2011, či ze dne 16. 10. 2018, sp. zn. 28 Cdo 3382/2018). Vůle je jevem psychického nitra člověka, a proto sama o sobě není navenek zřejmá. Může mít význam jen tehdy, je-li vyjádřena navenek (objektivizována) prostřednictvím jejího projevu tak, aby byla seznatelná jiným subjektům, tj. zpravidla těm fyzickým nebo právnickým osobám, jimž je adresována (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2013, sp. zn. 21 Cdo 3628/2011).

Shrnutí významu uznání dluhu a vztahu k promlčení

52. Pojem uznání dluhu ustanovení § 639 o. z. nikterak blíže nedefinuje, a proto je třeba na požadavek očekávání usuzovat z ustanovení § 2053 a § 2054 o. z. Ustanovení § 2054 odst. 2 o. z. nevyžaduje pouhé částečné plnění, nýbrž též to, že lze z okolností usoudit, že tímto plněním dlužník uznal zbytek dluhu. Je přitom uznán právě zbytek dluhu, nikoliv to, co již bylo plněno. Shodně i dle § 2054 odst. 1 o. z. se uznání vztahuje na jistinu, nikterak ale již na plněné úroky. Z toho se tak podává, že má být ve věřiteli založena důvěra, že může v budoucnu očekávat i zbylou část plnění. Není-li taková důvěra vyvolána, příp. dlužník posuzovaným jednáním dává najevo, že plnění z jeho strany nelze již za žádných okolností v budoucnu očekávat, neboť částečné plnění považuje za plnění úplné, pak zbytek dluhu není zpravidla ve smyslu § 2054 odst. 2 o. z. uznán.

53. Promítnuto do poměrů § 639 o. z. to pak znamená, že z jednání dlužníka, jenž má být kvalifikováno jako uznání dluhu, musí plynout, že si je existence dluhu vědom a současně, že od něj lze v budoucnu očekávat plnění. Zda lze v daném jednání dlužníka seznat obojí, je třeba posuzovat z pohledu věřitele a za podmínek § 556 a § 6 odst. 1 o. z. se tázat, zda za daných okolností by osoba v postavení toho, jemuž je projev vůle určen (tj. věřitele), chování dlužníka rozuměla tak, že si je dluhu vědom a lze od něj v budoucnu očekávat plnění.

K otázce uznání dluhu plněním podle § 87 zákona o spotřebitelském úvěru

54. Soudy nižších stupňů posoudily obě smlouvy (smlouvu č.1 i smlouvu č. 2) uzavřené mezi dovolatelem a právní předchůdkyní žalobkyně jako neplatné dle § 87 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru. Následně k tomu odvolací soud dovodil, že právní předchůdkyně žalobkyně poskytla žalovanému peněžní prostředky na základě neplatné smlouvy č. 1 dne 8. 8. 2018 a mohla žalovaného vyzvat k jejich vrácení již dne 9. 8. 2018.

55. Toto právní posouzení však přehlíží zvláštní právní úpravu povinnosti dlužníka vrátit bezdůvodné obohacení, jež se v případě neplatnosti úvěrové smlouvy pro nesplnění povinnosti posoudit úvěruschopnost spotřebitele uplatní dle § 87 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru.

56. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 20. 4. 2022, sp. zn. 33 Cdo 3675/2021, uzavřel, že § 87 zákona o spotřebitelském úvěru lze označit za speciální k obecné úpravě vydání bezdůvodného obohacení v tom, že poskytovatel úvěru má nárok toliko na nesplacenou jistinu úvěru bez dalších smluvených úroků a poplatků, nadto v nové době splatnosti (buď mezi účastníky dohodnuté anebo soudem určené), která neodvisí od výzvy věřitele k plnění, nýbrž od možností dlužníka (spotřebitele). Nejvyšší soud dále uvedl, že spotřebitel je povinen vrátit celou poskytnutou jistinu, avšak v takových splátkách, v jakých je schopen splácet. Text „v době přiměřené jeho možnostem“ míří na rozložení vrácení poskytnuté jistiny spotřebitelského úvěru v čase. Pokud spotřebitel vrací poskytnutou jistinu podle svých možností, nemůže se dostat do prodlení, což je hlavním cílem ochrany (teleologický výklad). V obecné rovině z uvedeného vyplývá, že dokud se spotřebitel nedostane do prodlení s

vrácením poskytnuté jistiny, nemůže poskytovateli úvěru vzniknout nárok na zákonné úroky z prodlení podle § 1970 o. z.

57. Za situace, kdy právní úprava v případě dlužníka v postavení spotřebitele předpokládá vrácení jistiny spotřebitelského úvěru v době přiměřené jeho možnostem (§ 87 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru), nelze takové plnění dlužníka-spotřebitele bez dalšího považovat za konkludentní uznání dluhu (§ 2054 odst. 2 o. z.).

58. Je tomu tak i proto, že tento postup dlužníka odpovídá dílčímu plnění, nikoli plnění částečnému, neboť právní předpis předpokládá rozdělení plnění tohoto dluhu do několika relativně samostatných, zřetelně oddělených plnění, která samostatně (postupně) dospívají (k tomu srov. shora citovaný R 36/2003 a navazující judikaturu).

59. Uvedený výklad sleduje cíle právní úpravy zvláštního způsobu určení splatnosti bezdůvodného obohacení podle § 87 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, jež (mimo jiné) reflektuje důvodová zpráva tohoto předpisu tak, že „(…) stanoví se na jeho [spotřebitele, pozn.] ochranu, že poskytnutou jistinu není povinen vrátit ihned, avšak v době odpovídající jeho možnostem. Spotřebitel je povinen vrátit celou poskytnutou jistinu, avšak v takových splátkách, v jakých je schopen splácet. Slova ‚v době přiměřené jeho možnostem' míří na rozložení vrácení poskytnuté jistiny spotřebitelského úvěru v čase. Pokud spotřebitel vrací poskytnutou jistinu dle svých možností, nemůže se dostat do prodlení, což je hlavním cílem ochrany. Poskytovatel, pokud se domnívá, že spotřebitel nesplácí podle svých možností, může podat návrh soudu, aby určil, v jakých lhůtách má spotřebitel splácet." (viz Důvodová zpráva k zákonu č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, § 87).

60. Lze tak uzavřít, že plnění dlužníka v postavení spotřebitele na poskytnutou jistinu v době přiměřené jeho možnostem dle zvláštní úpravy § 87 zákona o spotřebitelském úvěru nenaplňuje důvody uznání dluhu, se kterými § 639 o. z. spojuje přerušení a běh nové desetileté promlčecí lhůty, neboť takové plnění dlužníka-spotřebitele směřuje primárně k plnění dluhu v době jeho splatnosti, nikoliv k tomu, že dluh bude uhrazen v dodatečné lhůtě.

61. Závěr odvolacího soudu o tom, že dlužník (dovolatel) svým částečným plněním na dluh dne 18. 3. 2019 svůj dluh vůči věřiteli uznal, není proto správným.

62. Pro projednávanou věc je pak významné posouzení, že dovolatel svým plněním na dluh 18. 3. 2019 uhradil právě tolik, kolik činil nedoplatek na jistinu ze smlouvy č. 1, ponížený o přeplatek ze smlouvy č. 2 (tj. 7.251 Kč). Za této situace – doplnil-li již dlužník věřiteli v souhrnu dlužnou částku – nelze pravidelně dovozovat, že by takové plnění zakládalo důvodná očekávání dalšího plnění na straně věřitele.

K otázce započtení v poměrech projednávané věci

63. V poměrech projednávané věci bylo soudy nižších stupňů posuzováno právo žalobkyně na zaplacení částky 7.251 Kč jako bezdůvodného obohacení dovolatele vzniklého z neplatné smlouvy č. 1, které odpovídá právě přeplatku ze smlouvy č. 2, a to z toho důvodu, že zápočet dovolatele na přeplatek ze smlouvy č. 2 vůči nedoplatku ze smlouvy č. 1 ze dne 2. 4. 2020 soudy hodnotily jako neplatný.

64. Pro další řízení před soudy nižších stupňů bude přitom nezbytné se vypořádat s důvody neplatnosti takového zápočtu.

65. Závěr odvolacího soudu o nezpůsobilosti zápočtu obou pohledávek vychází z toho, že právo na vydání bezdůvodného obohacení na základě plnění neplatné smlouvy č. 2 (tj. pohledávka dovolatele za právní předchůdkyní žalobkyně, aktivně započítávaná pohledávka), by se promlčelo nejpozději dne

21. 8. 2018, a ke dni provedení zápočtu dne 2. 4. 2020 již bylo promlčeno.

66. Uvedený závěr však pomíjí skutečnost, že dle § 1982 odst. 2 věta druhá o. z. nastávají účinky započtení k okamžiku, kdy se obě pohledávky staly způsobilými k započtení. Současně v případě aktivně započítávané pohledávky pak dle § 1989 odst. 1 o. z. započtení nebrání ani její promlčení, nastalo-li po době, kdy se pohledávky staly způsobilými k započtení.

67. Z uvedeného plyne, že právní úprava předpokládá platné započtení i promlčené aktivně započítávané pohledávky tehdy, pokud věřitel z této pohledávky mohl k započtení přistoupit již před tímto promlčením, za podmínky, že jsou obě pohledávky jinak způsobilé k započtení. Jinými slovy, je-li aktivně započítávána pohledávka jinak kompenzatibilní (započitatelná), pouze následným promlčením již svoji kompenzatibilitu neztrácí.

68. V literatuře se uvedené pravidlo vysvětluje tak, že „obecně platí, že všechny předpoklady kompenzability započítávaných pohledávek musí být nepřerušovaně naplněny po celou dobu mezi okamžikem, ke kterému by měl nastat (zpětně) účinek započtení, a okamžikem, kdy je započtení realizováno. Ustanovení § 1989 o. z. z požadavku vymahatelnosti aktivně započítávané pohledávky po celou tuto dobu slevuje a ve shodě s § 617 odst. 2 o. z. stanoví, že lze realizovat jednostranné započtení i promlčené pohledávky. Podmínkou však je, aby aktivně započítávaná pohledávka nebyla promlčena v okamžiku, ke kterému by měl nastat účinek započtení. Věřitel proto může přistoupit k jednostrannému započtení své (již) promlčené pohledávky tehdy, pokud mohl (on) k započtení přistoupit kdykoliv před uplynutím promlčecí doby. Jelikož se právo vykonat započtení nepromlčuje, může (takový) věřitel započtení realizovat kdykoliv v budoucnu, dokud zůstanou naplněny (budou trvat) ostatní předpoklady započitatelnosti vzájemných pohledávek.“ (viz Výtisk, M. In: J. Petrov a kol. Občanský zákoník, 2. vydání. § 1989, m. č. 2).

69. Současně na pasivně započítávanou pohledávku (zde nedoplatek dovolatele ze smlouvy č. 1) nemá promlčení vliv, neboť zde strana, která započtení provádí (dovolatel), vystupuje jako dlužník, a předpokladem započtení proti určité pohledávce je toliko „splnitelnost“ daného dluhu (viz § 1982 odst. 1 o. z. ad fine).

70. Jak totiž vyplývá ze znění § 1982 odst. 1 o. z. věta druhá, je podmínkou započtení pasivní pohledávky splnitelnost, tj. právo plnit svůj dluh, oproti pohledávce aktivně započítávané, jež může být započtena, jakmile straně vznikne právo požadovat uspokojení vlastní pohledávky, tj. je splatná (dospělá). K tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 9. 2018, sp. zn. 33 Cdo 4967/2017, či obecně k podmínkám započtení srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2020, sp. zn. 31 Cdo 684/2020, uveřejněný pod číslem 37/2021 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

71. V tomto ohledu je tak nesprávný i závěr soudu prvního stupně, který sice ohledně aktivně započítávané pohledávky (tj. přeplatku dovolatele ze smlouvy č. 2) správně s odkazem na § 1989 odst. 1 o. z. dovozuje, že byla způsobilá k zápočtu od 22. 8. 2015 do 22. 8. 2018. Následně však nesprávně uzavírá, že pohledávka žalobkyně (zde věřitele) za žalovaným (zde dlužníkem) z nedoplatku na smlouvu č. 1 (tj. pasivně započítávaná pohledávka) byla způsobilá k započtení až nejdříve od března 2019, kdy žalovaný přestal hradit splátky dle dohody účastníků.

72. Dovolací soud připomíná, že jde-li o pasivně započítávanou pohledávku, předpokladem započtení proti jiné pohledávce je splnitelnost daného dluhu, nikoli jeho splatnost. Představuje-li splnitelnost právo plnit svůj dluh, je třeba dluh dlužníka-spotřebitele spočívající v povinnosti vrátit poskytnutou jistinu spotřebitelského úvěru v době přiměřené jeho možnostem podle § 87 zákona o spotřebitelském úvěru považovat pro účely započtení za splnitelný od doby jeho vzniku, bez ohledu na splatnost takového dluhu (ke splatnosti srov. závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 20. 4. 2022, sp. zn. 33 Cdo 3675/2021).

73. Jelikož právní posouzení věci odvolacím soudem není správné a dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř. byl dovolatelem uplatněn právem, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) a aniž se zabýval zbývajícími dovolacími námitkami, rozsudek odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil.

74. Právní názor Nejvyššího soudu je pro soudy nižších stupňů závazný (§ 243g odst. 1, část věty první za středníkem, ve spojení s § 226 odst. 1 o. s. ř.).